

Hvordan leker toåringen i utemiljøet om vinteren

Hvordan tilrettelegger ansatte for grovmotorisk utelek for toåringen, i barnehagens uteområde om vinteren?

Haldis Kosmo Hegland

[Kandidatnummer: 18]

Bacheloroppgave

[BNBAC3900]

Trondheim, april 2024

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Nå er jeg ved veis ende i min utdanning ved, Dronning Mauds Minne Høgskole, for denne gang. Fra studiestart har toåringens utetid vært noe jeg har interessert meg for. Det å nå ha fått mulighet til å fordype meg i temaet er jeg derfor takknemlig over. Utviklingen av prosjektet har vært svært lærerikt men også noe frustrerende til tider.

Jeg rette en stor takk barnehagen som lot meg få komme til og observere deres utetid.

Takk til mine to veiledere, Karin Oddbjørg Kippe og Kristine Lefstad Tyldum, for gode råd i prosjektet.

Takk til, Kirsten Skavlan Hegland og Hanne Hegre, for korrekturlesning av oppgaven.

Takk til alle nære for støtte i gjennom hele studieløpet ved, Dronning Mauds Minne Høgskole.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
1.0 Innledning	4
1.1 Oppgavens oppbygning	4
2.0 Teori	5
2.1 Fysisk utemiljø.....	5
2.2 Motorikk.....	7
2.3 Ansatte i utetiden.....	9
3.0 Metode	12
3.1 Valg av metode	12
3.2 Planlegging av datainnsamling/adgang til felten	13
3.3 Utvalg av informanter.....	15
3.4 Beskrivelse av gjennomføring	15
3.5 Analyse.....	16
3.6 Kvalitativ vurdering	17
3.6.1 Validitet	17
3.6.2 Reliabilitet	18
3.7 Etske retningslinjer	18
4.0 Presentasjon av funn og drøfting	19
4.1 Analyse av funn.....	19
4.2 Drøfting	26
4.2.1 Pedagogrollen	26
4.2.2 Fysisk utemiljø.....	30
4.2.3 Grovmotorisk lek.....	32
5.0 Konklusjon	33
6.0 Referanseliste	35
7.0 Vedlegg	38
7.1 Vedlegg 1.....	38
7.2 Vedlegg 2.....	41
7.3 Vedlegg 3.....	42

1.0 Innledning

Før jeg startet på studiet, barnehagelærer med fordypning i natur- og friluftsliv, jobbet jeg som vikar et år i barnehagen. Gjennom det året ble jeg oppmerksom på at de yngste barna var svært inaktive i sin utetid. Der ansatte var lite deltakende eller tilrettela for aktivitet for de yngste. Jeg har derfor siden da vært ekstra bevisst på hvordan utemiljøet er og hvordan de yngste barna utøver i sin aktivitet i møte med det fysiske utemiljøet. I studieløpet ved barnehagelærer med fordypning i natur- og friluftsliv syns jeg det har vært lite teoretisk kompetanseheving i hvordan tilrettelegge for de yngste barna sin utetid. Med bakgrunn i de yngstes utetid finnes det studier og forskningsartikler, der iblant studien til Kaarby og Tandberg (2019) Ute er de, men hva gjør barn under tre år ute i barnehagen? I studien Ute er de, men hva gjør barn under tre år ute i barnehagen? til Kaarby og Tandberg (2019, s. 9) går de inn på at hvordan ansatte beveger seg i utemiljøet og hvilken type aktiviteter de tilrettelegger for, har stor betydning for hvordan barna utøver i utetiden. Videre går Kaarby og Tandberg (2019, s. 9) inn på at de yngste barna skal øve og lære seg mange nye og ulike bevegelsesformer. De må da utvikle teknikker som de behersker å bruke på forskjellige underlag, men også med ulike type vær- og føreforhold (2019, s. 9). For at barn skal utøve bevegelseslek og utfordre seg mere må en i følge Kaarby og Tandberg (2019, s. 10) da som ansatt motivere dem eller delta selv. I rammeplanen for barnehagen (2017, s. 21) står det at ansatte skal «være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek».

Dette legger derfor grunnlag for min utarbeiding av problemstillingen:

Hvordan tilrettelegger ansatte for grovmotorisk utelek for toåringen, i barnehagens uteområde om vinteren?

1.1 Oppgavens oppbygning

Denne oppgaven inneholder en teori del, metode del og presentasjon av funn og drøfting. Avslutningsvis har jeg en kort konklusjon av problemstillingen i mitt prosjekt.

2.0 Teori

I dette kapitlet skal jeg presentere teori som har relevans for studiets fokus. Dette er teori som omhandler fysisk utemiljø, toåringens motorikk og ansatte i utetiden. Slik blir teorien utgangspunkt for forståelse av data (Thagaard, 2018, s. 177).

2.1 Fysisk utemiljø

Det fysiske miljøet i barnehagen har betydning for barns lek (Sando, 2020, s. 38).

Hvordan utemiljøet er utformet har innvirkning på hvor fysisk aktive barna er (Sando, 2020, s. 40). Mårtensson (2018, s. 505-506) fremhever at leken skapes på ulike uteområder. Hvor stort areal en har tilgang til påvirker leken (Mårtensson, 2018, s. 505-506). Det kan beskrives med jo større variasjon og kompleksitet i utearealet desto lengre lekflyt. Videre omhandler det at en får overblikk over arealet sine mange ulike lek muligheter, både for utforsking og lek knyttet til fart (Mårtensson, 2018, s. 505-506). Sando (2020, s. 40) skriver at utemiljøet kan kategoriseres som åpne områder, stier, store lekeapparater og naturområdet. Områder i barnehagen som er åpne bidrar til fysisk lek som løping og bruk av løsmaterialer (Sando, 2020, s. 45). Skal det skje lek i de åpne områdene er det viktig at området har tilgang på materiale å benytte i utøvingen av leken. Samtidig kan det åpne området bidra til kroppslig lek ved å gi mulighet for å rulle ned skråninger og ake ned bakker. Disse områdene kan også gi muligheten til at barna kan leke i store grupper sammen (Sando, 2020, s. 45). Mårtensson (2013, s. 506) påpeker at de åpne områdene med vegetasjon rundt lekeinstallasjonene gir leken mer fleksibilitet og større muligheter for deltagelse av alle barn. Store lekeapparater bidrar til liten grad til fysisk aktivitet (Olsen mfl., 2013, sitert i Sando, 2020, s. 45).

Mårtensson (2018, s. 506) påpeker at naturpreget areal som busker, kupert terreng og trær gir handlings muligheter for variert lek. Disse områdene påvirker leken til konfliktløsning og forhandling. Områder med skog med noe ulendt terreng kan bidra mulig til å styrke grovmotorikken knyttet til å gå og løpe (Sando, 2020, s. 45). Dette skyldes at barnet må konsentrere seg mer for å kontrollere bevegelsene sine. Det gjør at de blir mere bevisst i hvor en skal sette foten for å komme seg videre. I utøvelse av bevegelsen må derfor farten senkes noe, og det kan være godt å ha en voksen hånd tilgjengelig om behovet skulle komme (Sando, 2020, s. 45). Et utemiljø som er komplekst er gunstig fordi det gir barna muligheten til å utfolde seg og oppleve en utelek med variasjon (Lehn & Sivertsen, 2022, s. 34).

Utemiljøet om vinteren forandres med is, frost, sludd, kulde, vind og snø (Krempig, 2022, s. 167). Værforholdene påvirker utemiljøet og kan derfor gi barn et miljø som er i stadig endring. Krempig (2022, s. 171) skriver at vinteren har mange muligheter å tilby og at alle barn må få anledning til utøving i miljøet. Lysklett og Bjørgen (2018, s. 393) fremhever viktigheten av at alle barna får utøve og erfare positive vinteraktiviteter, da dette legger grunnlag for varig bevegelsesglede om vinteren. Den opplevelsen barn får av å være ute skal gi dem kompetanse i hvordan de oppholder seg i de ulike årstidene (Krempig, 2022, s. 165). Krempig (2022, s. 169) skriver at vinterelementer kan gi både utfordringer og muligheter. Grunnet kulden må en ha klær og sko på seg som holder en varm, men som samtidig kan gi begrensninger i bevegelses mulighetene (Myrstad & Sverdrup, 2018, sitert i Krempig, 2022, s. 171). Videre skriver Krempig (2022, s. 169) at når barna oppholder seg ute må de samhandle med utemiljøet. Ved å bli eksponert for tid ute kan gi barn muligheter for å utfordre seg i miljøet. Det kan bidra til en kroppslig bevissthet og gi erfaringer i hvordan en skal bevege seg i vintermiljøet (Krempig, 2022, s. 170). Ved å tilbringe tid ute om vinteren får barn muligheten til å bli kjent med vintermiljøets forutsetninger, presiserer Krempig (2022, s. 175). Ulvund (2011, s. 15) skriver at å være i bevegelseslek gir mulighet for trening av aktivitetens utøvelse i samspill med omgivelsene. Hagen og Lysklett (2013, s. 146) skriver at ulike bevegelser er bra for barns motoriske utvikling, noe uteleken gir gode muligheter for. Ved bevegelse i et utemiljø gir muligheter til utarbeiding av kroppsbeherskelse (Hagen & Lysklett, 2013, s. 148). For å utvikle god kroppslig kontroll må en øve på de relevante bevegelsene gjentatte ganger (Hagen & Lysklett, 2013, s. 157). Kaarby og Tandberg (2019, s. 10) presiserer at ved bevegelseslek i utemiljøet blir toåringen i liten grad motivert til å utøve. Dette grunnet lite tilrettelegging av ansatte. Videre går Kaarby og Tandberg (2019, s. 11) inn på at toåringen kan begynne å samhandle med utemiljøet i større grad, ved kroppslig bevegelse med de momentene miljøet tilbyr.

Hagen (2015, s. 3) går inn på at det fysiske miljøet er en viktig påvirkningsfaktor for hvilke kroppslige erfaringer barna tilegner seg. Dette skyldes at miljøet i barnehagens uteområde påvirker aktivitetene som utøves og den pedagogiske praksisen til ansatte (Hagen, 2015, s. 3). Hvilken kunnskap barna har om utemiljøet vil derfor speile den kroppslige leken. Ved at barna er utforskende og kroppslig aktive i det fysiske miljøet utvikler de motorisk kompetanse ut ifra de forutsetningen miljøet har (Storli, 2018, s. 346). Miljøfaktorer som is og snø kan bidra til motorisk utvikling (Sääkslahti & Niemistö, 2021, sitert i Krempig, 2022, s. 172). Hvilken koordinasjon en har avhenger av tidligere bevegelseserfaringer og det fysiske miljøet (Holle,

1976, sitert i Berg, 2011, s. 14). Uteområdet kan også bli sett som den tredje pedagogen i samspill med ansatte (Haarseth, 2020, s. 159). Hvordan miljøet er utformet og hva det kan tilby driver hvilke ressurser som blir benyttet. For ifølge Bjørgen og Lysklett (2022, s. 31) påvirkes barns utvikling av miljøet de bruker tid i. Miljøets påvirkning og tilbud om bevegelse blir omtalt som affordance.

Gibson ga ut en bok i 1979, der introduserte han et begrep han selv har kommet opp med som heter, affordance (2015, s. 119). Affordance er et begrep som omhandler hva et miljø tilbyr individet (Gibson, 2015, s. 119). Gibson (2015, s. 130) presiserer at et området er som det er og at affordance handler om hvordan en oppfatter og imøtekommer området. Hvilke evner, erfaringer og oppmerksomhet en har for et miljø speiler hvordan en tar det i bruk (Neergaard, 2022, s. 19). Det handler om å greie å ta nytte av miljøets funksjoner og utfordringer (Fjørtoft, 2022, s. 222). Hvordan uteområdet er i barnehagen påvirker hvordan barn beveger seg i leken. Affordance som er i miljøet setter derfor føringer for hvilken grovmotorisk lekekompetanse barna tilegner seg, ved å bevege seg i det (Storli, 2018, s. 353). Sando (2020, s. 38) skriver at man kan anta at det fysiske miljøet i barnehagens uteområder påvirker hvordan barn leker.

2.2 Motorikk

Leken som fenomen er vanskelig å definere ifølge Lillemyr, siden det er så mange aktiviteter en kan skille det fra (2020, s. 29). I denne sammenhengen fokuseres det på lek der grovmotorikken er fremtredende.

Motorikk kan defineres som et samspill mellom muskel og nerve. Innenfor de er det to forhold som påvirker, det er fysisk grunnlag og mengden bevegelseserfaringer (Holle, 1976, sitert i Berg, 2011, s. 14). Bjørgen og Lysklett (2022, s. 32) definerer motorikk som all form for funksjon som bidrar til å kontrollere en bevegelse. Videre presiserer de at motorisk utvikling omhandler at en greier å utøve kontroll over en bevegelse og at bevegelsen etablerer seg over tid (Bjørgen & Lysklett, 2022, s. 32). Ulvund (2011, s. 16) skriver at grovmotorikk består av ferdighetene klatre, løpe, hoppe og gå. Videre skriver Ulvund at toåringen kan ha vansker med å stå på ett ben. Toåringen kan derimot hoppe med begge føttene, men noen må da ha en trygg voksen hånd å holde i. Ulvund (2011, s. 19) presiserer at toåringen kan sparke en ball som ligger foran dem, samtidig som de står stødig etter at bevegelsen er gjennomført. Ifølge Ulvund (2011, s. 19) kan toåringen gå opp en trapp ved å holde seg i fingeren til en

voksen, og da gå noe tålig stødig opp. Ned trappen aker toåringen seg ned på rompa, for når de står øverst i trappa får de en stupefølelse og har ingen de kan holde seg i. Som toåring er det å gå i trapp veldig individuelt i om hva en klarer (Ulvund, 2011, s. 19). Motorisk sett kan toåringene mulig ha ulike ferdighetsnivå når det gjelder utøving av grovmotorisk lek (Storli, 2018, s. 356). Forutsetningene kan være ulike med tanke på blant annet arv, miljø, bevegelsestrang, modning og refleksbevegelser (Moser & Storli, 2014, sitert i Storli, 2018, s. 356). Toåringen har et uferdig nervesystem og manglende modenhet grunnet uferdig hjerne. Dette gjør at de ikke har motorisk kontroll.

For å greie å utøve og kontrollere en viss bevegelse må en ha motoriske ferdigheter, kontroll og utnyttelse (Utley & Astill, 2008, sitert i Haugen & Moser, 2022, s. 24-25). De tre momentene blir videre knyttet til handling, persepsjon og kognitive prosesser. Handlinger går ut på en bestemt bevegelse som har et formål, eksempelvis løpe. Persepsjon dreier seg om hvordan en behandler sanseinntrykkene i samhandling med omgivelsene og andre individer. Kognitive prosesser tar for seg hvordan handlinger og sanseinntrykk organiseres (Haugen & Moser, 2022, s. 25). Utøving av motoriske ferdigheter må læres. Når man øver på motoriske ferdigheter dannes det endringer som er permanente (Schmidt & Lee, 2014, sitert i Haugen & Moser, 2022, s. 25). Alt dette utvikles gjennom bevegelseserfaringer. Dette er målet og grunnen til at barn må ha gode lekmuligheter som stimulerer utviklingen.

Motoriske ferdigheter kan klassifiseres på forskjellige måter (Gallahue mfl., 2012; Utley & Astill, 2008, sitert i Haugen & Moser, 2022, s. 27). En kan klassifisere bevegelse ut ifra hvor mange muskelgrupper i kroppen som brukes for å utøve bevegelsen. Bevegelse der store muskelgrupper benyttes defineres som grovmotoriske ferdigheter (Haugen & Moser, 2022, s. 28). Uansett hvilken måte en klassifiserer bevegelsen på er det viktig å synliggjøre at bevegelsen er i kontinuitet, så det å definere bevegelsen ikke alltid er riktig (Gallahue mfl., 2012; Utley & Astill, 2008, sitert i Haugen & Moser, 2022, s. 28). Ifølge Haugen og Moser (2022, s. 29) kan en videre klassifisere de grunnleggende bevegelsene i balanse, forflytning og objektkontroll. Balanse er at en greier å holde kroppen sin i en likevekt som er dynamisk eller statisk. Forflytning handler om at en fører kroppen fremover eksempelvis krype, hoppe, gå og løpe. Objektkontroll tar for seg at med bruk av en kroppsdel som fot eller hånd kan kontrollere et objekt, eksempelvis en ball (Haugen & Moser, 2022, s. 29).

Berg (2018, s. 24) skriver at det er tre komponenter som påvirker hvordan en bevegelse utføres. Det er individet, miljøet og oppgaven, og dette kalles dynamisk systemteori

(Loftesnes, Sanderud & Vikene, 2022, s. 236). Hvilket utgangspunkt komponentene har påvirker hverandre dynamisk i utøvelsen. Videre skriver Berg (2018, s. 23) at utførelsen av den samme bevegelsen gjentatte ganger gjør at den ikke er lik hele tiden. Bevegelsen møtes av ulike komponenter noe som gjør at bevegelsen må løses ut fra egne forutsetninger og miljøet. Bevegelsen som det å gå vil derfor ikke være identisk fra gang til gang, men avhenger av om det er mørkt ute, is på bakken eller terreng i underlaget. Det er de ansatte som tilpasser oppgavene til barna slik at de får læringsområder som er relevante (Jacobs & Michaels, 2007; Jacobs mfl., 2012; Michaels mfl., 2008, sitert i Loftesnes, Sanderud & Vikene, 2022, s. 238). Leken får barn kunnskap om å utøve ved å lære den av voksne (Jonsson & Samuelsson, 2018, s. 85). Om de ikke får opplæring av en voksen er det gunstig at barn observerer eldre barn eller voksne som utøver lek (Øksnes & Sundsdal, 2018, s. 108). For å leke må en ha kunnskap eller få tilegne kunnskap for hvordan en utøver det. Ved å gi barn tilgang gir det mer fantasi som det kan tilføre leken på egenhånd, uten voksne som er delaktige eller tilstede (Jonsson & Samuelsson, 2018, s. 85). Leken for de yngste barna retter søken mot egen identitet og har både indre motivasjon, samtidig som den inspireres av det ytre (Lillemyr, 2011, s. 73; Lillemyr, 2020, s. 160).

2.3 Ansatte i utetiden

Ifølge rammeplanen for barnehagen (2017, s. 50) skal personalet legge til rette for at barn får utfordre seg i varierte bevegelsesmiljø. De ansatte må være bevisste på hvilke lekemuligheter det fysiske utemiljøet tilbyr og hva det kan gi barna (Sando, 2020, s. 38). Hagen (2015, s. 4) presiserer at personalet må utforske hvilke muligheter som ligger i det fysiske utemiljøet sammen med barna. Som Storli (2018, s. 358) skriver skal ikke utetidens aktiviteter være en pause for det pedagogiske arbeidet. Meld. St. 18 (2015-2016, s. 77) fremhever betydningen av hvilken kompetanse ansatte har når det gjelder hvilken fysisk aktivitet og lek som det settes av tid til. Ansatte bør evne å være aktivt deltagende og tilstedeværende i lek som er kroppslig (Krempig & Neergaard, 2022, s. 210). Samtidig er det viktig ifølge Krempig og Neergaard (2022, s. 210) at barna får ro, egentid og rom til å utforske utemiljøet på egenhånd. Videre presiserer Storli (2018, s. 359) at når barn leker på egen hånd må de ansattes oppmerksomhet være til stede. Ifølge Röhle (2013, s. 140) er det viktig at ansatte vet hvordan en skal møte leken med varsomhet og kjenne sin besøkestid, men samtidig være støttende. Videre skriver Storli (2018, s. 359) at de yngste barna trenger mer visuell voksenkontakt for å utøve

uteleken og oppleve den som trygg. Ansatte bør spre seg utover hele uteområdet slik blir det varierte utemiljøet tryggere for barna å leke kroppslig i.

Lehn og Sivertsen (2022, s. 26) skriver at hvor lekne de ansatte er påvirker det pedagogiske arbeidet. Lekne ansatte gir barna følelsen av å blir sett og tatt på alvor. Når barn tilbyr ansatte til å ta del i leken, må en legge til rette for å ta del (Lehn & Sivertsen, 2022, s. 27). Ansatte bør ifølge Krempig og Neergaard (2022, s. 210) finne balansen på hvor mye de skal tilrettelegge, delta og legge didaktiske føringer for barn sin utetid. Dersom de ansatte overstyrer kan utviklingen av barn sin egenstyrte lek bli hemmet (Krempig & Neergaard, 2022, s. 210). I møte med barns lek må ansatte derfor være sensitive (Øksnes & Sundsdal, 2018, s. 109). Ansatte sin rolle knyttet til lek er kompleks siden det er mange måter møte den på. En må ha en pedagogisk kompetanse slik at en vet hvordan en møter barns lek og fantasi (Øksnes & Sundsdal, 2018, s. 111). Øksnes og Sundsdal (2018, s. 111) presiserer at om ansatte finner balansen og ikke overstyrer leken, kan berike barn sin lek.

I møte med utetiden får barna ofte muligheten til å utøve egen lek (Hagen, 2015, s. 2). Forskjellen på barna sin kompetanse og ferdigheter blir mer synlig ved frilek enn ved organisert aktiviteter. Dette skyldes at ved organisert lek vil alle kunne være deltagende, og de som har mer eller mindre kunnskap vil bli en mengde med utøvere (Hagen, 2015, s. 2). Barna selv skal avgjøre og medvirke i hvilken lek de ønsker å utøve. I møte med leken skal ansatte da kunne påvirke med pedagogisk fagkompetanse som fremmer leken (Hagen, 2015, s. 14). Hvor aktive barna er avhenger også da av hvor deltagende og fysisk aktive ansatte er i utemiljøet (Kippe et al., 2021, sitert i Krempig, 2022, s. 174).

Rammeplanen for barnehagen (2017, s. 52) skriver at personalet skal gi barn gode friluftslivserfaringer hele året. Krempig (2022, s. 175) skriver at ansatte må være bevisste på hvilke vintermomenter barna viser engasjement over og at en må følge dette opp med blant annet utstyr. Videre skriver Krempig (2022, s. 175) at ansatte bør være oppmuntrende, deltagende og bevisste sine egne holdninger med vintermiljøet. Vintermiljøet er mulig mer bunn til ansattes kompetanse og ferdigheter for det å oppholde seg ute (Krempig, 2022, s. 174). Røthle (2013, s. 140) skriver at ansatte må veilede og la barn få muligheten til å bli kjent med flere sider av hva verden kan tilby. Myrstad og Sverdrup (2019, s. 9) viser til at ansatte sin oppgave er å veilede barn til å møte og være i omgivelsene. Ved at de yngste barna er aktivt deltagende i møte med utemiljøet får de kompetanse og ferdigheter om hvordan de kan

bevege seg i det. For at det skal være mulig for de yngste barna, må de ansatte være tilgjengelig og tilstedeværende imøte med lek (Myrstad og Sverdrup, 2019, s. 10). Det er viktig å ta hensyn til at ansatte og de yngste barna da opplever og møter omgivelsene ulikt. Dette skyldes tidligere kroppslige kompetanse og ferdigheter imøte med utemiljøet (Myrstad & Sverdrup, 2019, s. 9).

Lehn og Sivertsen (2022, s. 28) skriver at noen barn kan streve med leken. Ifølge Lehn og Sivertsen (2022, s. 28) er det da viktig at de ansatte støtter slik at de fortsetter å prøve. Ansatte må også få innsikt i bakgrunnen til at barn strever med leken og hvordan de kan tilrettelegge for å veilede barn inn i leken. Det er de ansatte sitt ansvar å legge til rette for at barn inkluderes og kommer inn i leken (Lehn & Sivertsen, 2022, s. 28). Ansatte må ha tilstrekkelig med fagkompetanse om hva utetiden kan inneholde (Hagen & Lysklett, 2013, s. 155). Videre er det svært viktig at ansatte ikke undervurderer toåringen i hvordan den kan utøve i utetiden (Hagen & Lysklett, 2013, s. 147). Kaarby og Tandberg (2019, s. 9) påpeker i sin studie at hvordan ansatte tilrettelegger for bevegelseslek, samt oppholder seg i utemiljøet påvirker hvordan toåringen oppsøker og utøver i miljøet. Videre går Kaarby og Tandberg inn på at barn under tre år skal lære seg å bevege seg på nye måter når de er ute, spesielt i miljøer med ulikt underlag og der været påvirker forholdene. Ifølge Kaarby og Tandberg (2019, s. 9) må barn derfor introduseres for å være i noen bevegelser og motiveres for å utøve dem. Studien til Kaarby og Tandberg (2019, s. 10) hevder videre at barn er mer aktive om en ansatt er deltagende eller motiverer. Ifølge Meld. St. 18 (2015-2016, s. 77) er det viktig at de yngste barna får en utetid om vinteren som er fleksibel med høy ansatte-tetthet og som har individuelle tilpasninger. Videre blir det presisert i Meld. St. 18 at for at de yngste barna skal være i fysisk aktivitet må en være bevisst på tilgjengeligheten til ansatte og gruppestørrelsen, slik kan ansatte gi individuelle tilpasninger etter behov (2015-2016, s. 77).

Hvilke løsmaterialer som er tilgjengelig i utemiljøet er det viktig at ansatte tenker over ifølge Lehn og Sivertsen (2022, s. 35). Løsmateriale som bøtter, spader, kanner og kasser eller naturmaterialer som snø, pinner, kongler og istapper. De ansatte må være bevisst på at det som tilbyr i barnehagens utemiljø påvirker barn sin lek og aktivitet (Lehn & Sivertsen, 2022, s. 35).

3.0 Metode

Metodedelen tar for seg valg av metode, planlegging av datainnsamling/adgang til felten, utvalg av informanter, beskrivelse av gjennomføring, analyse og kvalitativvurdering. I de ulike delene får en opplysninger om hvordan metoden benyttes for å få svar på problemstillingens spørsmål (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28).

3.1 Valg av metode

Metoden som benyttes er kvalitativ. Ifølge Tjora (2021, s. 17) avhenger kvalitativ metoden av en spesiell tilstedeværelse i gjennomføringen. Dataene innhentes ved at du er tett på det som skal undersøkes (Tjora, 2021, s. 17). Thagaard (2018, s. 63) presiserer at observasjon er særlig anvendelig å bruke fordi en kan rette fokuset og søkelyset mot hvordan mennesker forholder seg til momenter.

Metoden ikke-deltagende observasjon ble brukt med bakgrunn fra problemstillingen min Hvordan tilrettelegger ansatte for grovmotorisk utelek for toåringen, i barnehagens uteområde om vinteren? Slik fikk en tilgang og innhentet informasjon om hendelser uten at de en observere tolket det først (Tjora, 2021, s. 62). Ved å observere fikk en derfor kunnskap om hvordan virkeligheten er (Dingwall, 1997, s. 64, sitert i Tjora, 2021, s. 62). Ved å observere de ansatte direkte fremfor å ta utgangspunkt i det de ansatte selv forteller, unngår man feilkilden som ligger i de ansatte sin subjektive oppfatning av sin egen praksis (Tjora, 2021, s. 62). Slik får observatør innsikt i hvordan barnehagehverdagen praktiseres uten at ansatte farger sin egen praksis ved å fortelle. Gjennom da å ikke være deltagende fikk en opplysninger om hvordan feltet samhandlet i samspill med forholdene og hva de utøvde (Thagaard, 2018, s. 63). Innsamlingsstrategi ved innhenting av data var med bruk av et kartleggingsskjema, løpende protokoll og observatørrollen var ikke-deltagende (Frønes, 2019, s. 69). Kartleggingsskjemaet har spørsmål som gjør at en får innsikt hvordan uteområdet er utformet og vær påvirket. Videre noteres antall barn og voksne på avdelingen. Dette gjør at en får innsikt i hvilke forutsetningene det er i miljøet, med tanke på mennesker og uteområdet. Slik fikk en nødvendig informasjon rundt det en skulle se nærmere på (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28). Løpende protokoll var det som la grunnlaget ved innhenting av data. Protokollen har ulike punkter der det ble notert ned hva som utøvedes (Frønes, 2019, s. 69). Slik visste jeg som observatør hva jeg skulle notere meg og legge vekt ved innhente av data i observasjonen (Tjora, 2021, s. 104). Punktene som ble vektlagte i løpende protokoll var ulike grovmotoriske

bevegelser og ansattes rolle i møte med barna. Thagaard (2018, s. 84) presiserer at tema en mener er viktigst må legges vekt på. Med tanke på problemstillingens spørsmål ble disse punktene vektlagt for å sikre at en innhentet det en ønsket å få svar på. Det relevante en hadde valgt å ha fokus på ble notert ned nøyaktig og beskrivende (Thagaard, 2018, s. 63). Disse punktene sørger for at observasjonene blir dokumentert ved bruk av tekst (Ward et al., 2008, s. 381). Slik sikrer en at dataen som innhentes ved bruk av observasjon er troverdige. Denne registreringen ble videre omgjort til utfyllende empiri samme dag, der momenter som utpekte seg ble lagt videre vekt på (Ward et al., 2008, s. 381-382; Tjora, 2021, s. 109). Ved å skrive ned løpende hva som skjedde ga en tekst som en kunne utarbeide, forholde seg til senere, analysere og drøfte (Thagaard, 2018, s. 84).

For å innhente vurderinger om barnehagens fysiske aktivitet og ernæring, ble det laget et verktøy som ble brukt for å gjøre inngrep, som heter EPAO protokollen (Environment and Policy Assessment and Observation) (Ward et al., 2008, s. 381). EPAO protokollen er i tråd med min gjennomføring av metode. Dette fordi den hevder at observasjon er et gunstig verktøy å benytte for å sikre kvalitet i innhenting av data der miljøet er forutsigbart, som i en barnehage (Ward et al., 2008, s. 381). Resultatet ut fra observasjonene vil bli presenter med en analytisk tilnærming. Gjennom en modell blir situasjonene fremhevet og det som er av relevansen blir vektlagt (Thagaard, 2018, s. 183).

3.2 Planlegging av datainnsamling/adgang til felten

Det var uvisst hvilke grovmotoriske aktiviteter som ville finne sted og hvor fremtredende de ulike aktivitetene ville være. Løpendeprotokoll tok for seg alle type grovmotorisk lek og det som var mest synlig. Dette fordi de store motoriske aktivitetene er mulig mindre synlig hos de yngste. I den løpendeprotokoll ble det satt rammer som kunne fanget det store omfanget av aktiviteter. Kallestad og Ødegaard (2013, s. 76) har utført en slik type forskning der utvalgets aktivitet ble vektlagt i prosjektet, og at en ikke hadde forberedt aktiviteter i forkant. Slik ble de hverdagslige aktivitetene observert og fanget opp (Kallestad & Ødegaard, 2013, s. 76). Innsamlingen av data ble i dette prosjektet utført ved bruk av en løpende protokoll med punkter med bakgrunn av grovmotoriske aktiviteter og ansattes tilrettelegging, deriblant også en kartlegging av forutsetningene i utemiljøet. Det er viktig å ha definerte fokusområder om det en skal observere ved en løpende protokoll. Slik kan en innhente data på området ved å konkret notere ned det som skjer (Frønes, 2019, s. 69).

I utarbeidingen av skjemaet om kartlegging av uteområdet og antall mennesker, og løpende protokoll knyttet til væremåte og bevegelse, støttet jeg meg til ulike teoretiske ståsted. Dette for sikre at problemstillingens spørsmål og omfang blir undersøkt (Bergsland & Jæger, 2022, s. 20-21). Kartleggingsskjemaet har spørsmål som er utarbeidet på bakgrunn av Sando (2020, s. 45) og Van der Meer (2018, s. 171-172) sine teorier. Spørsmålene blir besvart og utfylt av observatøren når en er i feltet. Utgangspunktet for innholdet i løpende protokoll er bygget opp med bakgrunn fra Tjora (2021, s. 62), Sandseter (2020, s. 19), Thagaard (2018, s. 73), Storli (2018, s. 356) og Storli (2018, 358-359). Stikkord og notat er skrevet opp med teoretisk forankring fra Thagaard (2018, s. 74). Spørsmål til feltet har er støttet til Tjora (2021, s. 88).

Før jeg tok kontakt med feltet søkt jeg til SIKT og fikk godkjent søknaden om kontaktinformasjon. Thagaard (2018, s. 22) presiserer at prosjekter som må ha personopplysninger har meldeplikt til SIKT. For å få adgang til feltet ringte jeg daglig leder som bekreftet at de ønsket å delta i prosjektet. Etter samtalen i telefonen sendte jeg en mail til daglig leder med informasjon og samtykkeskjema for deltagelse i prosjektet. Mailen inneholdt også forslag på dato når observasjonene kunne gjennomføres. Daglig leder sendte deretter et underskrevet skjema av ansatte tilbake og bekreftet at de valgte datoene passet.

Jeg har kjennskap med feltet i den forstand at det er en barnehage, men utenom det har jeg ingen tilknytning til selve barnehagen eller informantene. For å ikke påvirke resultatet i observasjonen, men få et bilde av hvordan praksisen ble utført ble det viktig å ikke ha noe relasjon eller kjennskap med informantene i barnehagen (Thagaard, 2018, s. 191). Dette for å unngå å bli farget av tidligere tolkninger eller erfaringer med barnehagen.

Tjora (2021, s. 65) påpeker at i organisasjonsstudier setter problemstillingen føringer for når selve observasjonen kan foregå. Hvilke aktiviteter en ønsker å observere påvirkes av forholdene i feltet. Innhenting av data måtte derfor skje når det var vinterelementer i uteområdet. Det var vanskelig å vite om det var vinterelementer siden en ikke hadde kjennskap til barnehagen. Det ble derfor viktig å legge innhenting av data for prosjektet tidlig om vinteren (Tjora, 2021, s. 17). Dette for å mulig sikre seg at uteområdet i barnehagen inneholdte vinterelementer og at ikke været hadde påvirket det med varmegrader.

3.3 Utvalg av informanter

Informantene jeg har observert er valgt med bakgrunn fra prosjektet sitt tema og problemstilling. Det ble derfor viktig at de ansatte jobbet på en avdeling med toåringer. De ansatte på avdelingen var en pedagogisk leder, en assistent og en vikar. De tre medarbeiderne blir i prosjektet alle nevnt under det samlede begrepet, ansatte. Dette for å tilsløre identiteten til deltagerne, slik at privat informasjon om dem blir beskyttet (Thagaard, 2018, s. 205). Slik kan en i fremstillingen av funn ikke identifisere hvem som utøvde. Videre blir de nevnt med en nøytral kode under tagg for hvert enkelt empiri (Tjora, 2021, s. 265). Det var viktig at utvalget la vekt på det å oppholde seg ute med barnegruppen, med bakgrunn for å få svar på problemstillingens spørsmål. I barnehagens årsplan sto det at barnehage har utetid som satsningsområdet. Dette la grunn for at denne barnehagen ble valgt.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Observasjonene ble gjennomført i barnehagen når avdelingen hadde sin utetid. Det la til rette for at barna og ansatte var tryggere i tidsrommet og uteområdet de skulle bli observert av observatør. Det at observatøren kunne være et forstyringsmoment for informantene og andre i feltet gjordet til at det var viktig å være åpen om hva en skulle innhente. Andre eldre barn som spurte, oppsøkte og undret seg over hva observatør gjorde i felte fikk informasjon om det fra observatør. Ved å vise de arkene som observatør noterte ned på og forklarte kort hensikten med at en var der før en avsluttet med en setning som «Jeg skal notert ned her noe jeg, også må du gå å leke deg». Videre var jeg i samtale med ansatte ved slutten av dagene. Ansatte spurte da spørsmål som «hvordan går det, får du nok materiale». Det å ta en prat med feltet menes å være helt uproblematisk (Fjellså, 2016, sitert i Tjora, 2021, s. 83). Slik finner informantene trygghet i det å bli observert av observatør. I empiriene benevnes barn i første observasjon som B1 og ansatt i første observasjon benevnes som A1 (Tjora, 2021, s. 265). Alle deltakerne fikk fiktive koder der barn i observasjon en er B1 og i observasjon to er B2.

Gjennomføringen av observasjonene skjedde over tre dager. Det var noen få dager mellom observasjonene. Barnehagen er liten og bunnsjiktet i uteområdet er kupert men dekket av snø, is og noen få områder med bar bakke. Vegetasjonen i uteområdet inneholder flere store bjørketrær, ulike lekeapparater og små og store løsmaterialer. Uteområdet var noe forskjellig de tre ulike dagene med tanke på vintermomenter. Første og andre dag var store deler av

uteområdet med isdekt, og det var en snøhaug i uteområdet. Tredje dagen var området dekket med is, men noen områder med bar bakke.

Observatør er da på avstand og beveger seg i uteområdet etter hvor det er aktivitet, gjennom hele den 4 timer lange utetiden til barna. Det som utøves etter de påpekte punktene på arket noteres da ned (Bergsland & Jæger, 2022, s. 37). Notatene fra observasjonene ble renskrevet etter kort tid (Frønes, 2019, s. 69). Da avdelingen hadde vært 2 timer ute og gikk inn, fikk observatør tid til å renskripe det som skjedde om til empiri i et eget rom i barnehagen. Når avdelingen gikk ut igjen observerte observatør i 2 timer til.

3.5 Analyse

Temaanalytisk tilnærming blir i dette forskningsprosjektet benyttet for å løsrive de ulike temaene fra hverandre (Thagaard, 2018, s. 177). For å redegjør for dataen i analysen er det viktig å forstå materialet (Rennstam & Wästerfors, 2015, s. 11). En må derfor sette seg inn i materialet og sortere det. Ved å sortere materialet får man innsikt i innholdet i materialet, som bidrar til at en mulig lettere finner det problemstillingen legger vekt på (Rennstam & Wästerfors, 2015, s. 82). Når en koder datamaterialet ved å kategorisere får en et utvalg som er mer organisert og redusert (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 228). Slik får datamaterialet en betydning ved at det som ikke har noe med problemstillingen å gjøre siles ut (Bergsland & Jæger, 2022, s. 45). For å sortere datamaterialet har jeg strukturert det ved å kode det i et skjema med de fem ulike kategoriene tagg, empiri, meningsfortetning, merkelapper og tema. Under kolonnen tagg ble det skrevet ned forkortelser på deltagerne (Tjora, 2021, s. 265). Empiriene ble skrevet inn og det som var verb ble markert ut med farger (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 250). I meningsfortetning ble empirien som hadde relevans for problemstillingen meningsfortettet. Det som var meningsfortettet ble tatt ut og fortettet. Merkelapper tok for seg hva meningsfortetningen handlet om i stikkord form og som videre ledet til tema, der teoretiske begreper kom frem. Gjennom å strukturere og kategorisere innholdet i empirien får en forståelse for hva tekstene uttrykker, som gjør at en kan vurdere hva som må noteres ned fra empiriene (Thagaard, 2018, s. 153). Slik kan en se bestemte mønster i datamaterialet, fordi de ulike temaene som fremheves blir funnene (Thagaard, 2018, s. 154).

Dataen som blir synliggjort er med bakgrunn fra empiriene og kodingene vil være grunnlaget for hvilken teori som vil bli gjort rede for (Thagaard, 2018, s. 185). Min tidligere faglige kompetanse legger derfor mulig grunnlag for hvilken teori jeg søker til (Thagaard, 2018, s. 185).

3.6 Kvalitativ vurdering

I vurderingen av metoden vil jeg benytte meg av begrepene validitet og reliabilitet. Dette for å vurdere kvaliteten på resultatene i prosjektet (Bergsland & Jæger, 2022, s. 43).

3.6.1 Validitet

Bergsland og Jæger (2022, s. 44) skriver at validitet handler i kvalitative studier om troverdighet og overførbarhet. En må kunne argumentere for de valgene en har tatt opp mot problemstilling og hensikten med studien (Bergsland & Jæger, 2022, s. 44). Empiriene kan være noe påvirket av min faglige bakgrunn (Thagaard, 2018, s. 185). Posisjonert innsikt er et begrep som omhandler at forsker har en kompetanse og en rolle som gir et utgangspunkt for å analysere og tyde situasjoner (Thagaard, 2018, s. 78-79). Jeg hadde en kompetanse i hva jeg skulle se etter og hvordan jeg skulle utøve for å innhente det. Hvordan jeg forsto og hva jeg la vekt på i situasjonen som utøvde i feltet har derfor noe å si for måten en tydet situasjonene. I forkant av observasjonene utarbeidet jeg en løpende protokoll med definerte punkter som jeg skulle vektlegge og som la føringer for å innhente datamateriale for studiens mål. Med bakgrunn fra problemstillingen min styrket min løpende protokoll og min ikke-deltagende observatørrolle troverdigheten av datamaterialet. For barn og ansatte utøvde ut ifra deres naturlige praksis (Tjora, 2021, s. 60). Slik innhentet en data uten å påvirke hvordan ansatte tilrettela. Ved at jeg noterte ned samtidig som de bevegde seg i utemiljøet, gjorde mulig at de følte seg mindre observert (Thagaard, 2018, s. 85).

For å nå studiens mål har en knyttet funnen opp med relevant teori, slik sikrer en at problemstillingen blir besvart. Empiriene vil derfor legge føringer for hvilke teoretiske forankringer som blir synliggjort og drøftet i lys av observasjonene (Thagaard, 2018, s. 184). Uteområdet påvirker mulig validiteten av datamaterialet, fordi forutsetningene i uteområdet er noe ulikt (Thagaard, 2018, s. 189). Ved at uteområdet har ulike ting å tilby barna påvirker hvordan og hva de utøver, som gjør at det som noteres ned i løpende protokoll er bredt omfang.

3.6.2 Reliabilitet

Reliabilitet handler i kvalitative studier om pålitelighet ifølge Bergsland og Jæger (2022, s. 44). Det vil si at en kan argumentere for hvordan en utvikler data (Thagaard, 2018, s. 188). Jeg hadde ikke vært i barnehagen før og utført en prøve observasjon, noe som kan ses på som en svakhet av innhenting av datamaterialet. Det påvirket datainnsamlingen i den grad at en ikke viste hva som møtte en. Jeg hadde heller ikke møtt de ansatte eller barna før og visste heller ikke hvordan uteområdet til barnehagen var. Det påvirket mulig datamaterialet også fordi andre eldre barn og ansatte som jeg ikke hadde noe med oppsøkte meg noen ganger i observasjonene, som igjen mulig kunne påvirke de ansatte jeg observerte. Det forstyrret meg også siden de hadde spørsmål som gjorde at jeg hadde fokuset mitt rettet på to områder samtidig, deltagerne og forstyringsmomentet. Begrunnelsen av å velge observatørrollen, ikke-deltagende, er for om en ikke hadde tatt den observatørrollen hadde en påvirket utøvelsen av utetiden til toåringen, i den grad at datamaterialet ikke hadde vært ut ifra barnehagens praksis. Valget om å være ikke-deltagende ble derfor for å påvirke resultatet i minst mulig grad (Thagaard, 2018, s. 73). Samtidig var det viktig for prosjektet at jeg ikke hadde dannet meg noen formening om de ansatte på avdelingen og om utetiden til toåringen på forhånd. Slik tenkte jeg at det å være ikke-deltagende observatør kunne bidra til at datamaterialet som ble innhentet ikke var påvirket av mine tidligere erfaringer eller tolkninger, men av hvordan de ansatte og toåringene faktisk utøvde i handlingsøyeblikket de ble observert.

Ved å ikke kjenne til barnehagen i forkant får man mulighet til å stille spørsmål ved det en observerer på en annen måte fordi en ikke kjenner til feltet. Videre er det da viktig at en kan ha av forståelse for deltagerens situasjon (Thagaard, 2018, s. 79). Empiriene vil ta for seg det som faktisk utøvdes, med ansattes rolle i situasjonene på de ulike dagene tatt i betraktning. Registreringen som blir gjort om til empiri er farget av hva observatøren fikk med seg, tolket og forsto (Tjora, 2021, s. 105).

3.7 Etiske retningslinjer

Prosjektet har informert samtykke, med bakgrunn av godkjenning på søknad fra SIKT. Søknaden søkte om bruk av kontaktinformasjon mellom feltet og studenten (Thagaard, 2018, s. 24). Informantene i prosjektet har fått et informasjon- og samtykkeskjema om prosjektets fokusområde og mål, hvem som har tilgang på informasjonen og hvordan den skal benyttes.

Videre innholdet skjema informasjon om at prosjektet er frivillig og at de kan trekke seg (Thagaard, 2018, s. 23). Det å bli observert kan påvirke informantene (Tjora, 2021, s. 85). Det at jeg gjennom observasjonene var tilgjengelig og ærlig om hva en skulle innhente, kunne mulig ivareta informantene i den situasjonen de sto i (Bergsland & Jæger, 2022, s. 49). Ved å delta i forskningsprosjektet vil informantene få prosjektet tilsendt når det er avsluttet, som kan bidra til ettertanke, kompetanseheving og refleksjon av ansatte i barnehagen (Bergsland & Jæger, 2022, s. 49). Ifølge Tjora (2021, s. 98) så er det viktig å dele sluttresultatet av prosjektet med informantene for slik gir en de teoretiske forankringer over refleksjonene, samtidig som det viser respekt.

4.0 Presentasjon av funn og drøfting

Funnene vil her først blir presentert med bruk av temaanalyse (Thagaard, 2018, s. 177). Som nevnt tidligere blir datamaterialet kategorisert i et skjema (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 228). Videre går en inn på drøftingsdelen der funnene støttes av de ulike teoretiske forankringene som er redegjort. Dermed blir problemstillingen drøftet med ulike fagperspektiver på tema.

4.1 Analyse av funn

Ved bruk av et temaanalytisk skjema vil funnene mine bli synliggjort. På grunn av temaanalytiske skjema kom jeg frem til temaene pedagogrollen, fysisk utemiljø og grovmotorisk lek.

Tag	Empiri	Meningsfortetning	Merkelapper	Tema
g				

<p>B1 og A1</p>	<p>Et barn blir løftet opp på vippehusken av en ansatt og andre eldre barn setter seg på vippehusken selv. Ansatt går til midten av vippehusken og stiller seg oppreist på den. Deretter beveger den ansatte tyngden i kroppen sin slik at det blir bevegelse i vippehuska. Etter en stund går den ansatte av og forflytter seg til en annet momentet i uterommet. De eldre barn går av og forflytter seg, og nye eldre</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Et barn blir løftet opp på vippehusken av en ansatt - Ansatt går til midten av vippehusken - Deretter beveger den ansatte tyngden i kroppen sin slik at det blir bevegelse - Ansatte av og forflytter seg til en annet momentet i uterommet. - Etter en og en halv time blir barnet løftet av vippehusken av en ansatt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Passivt barn - Voksen styrt aktivitet 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogrolle n
-------------------------	---	---	--	--

	<p>barn setter seg på vippehuska. De eldre barna beveger på kroppen sin slik at vippehusken skaper bevegelse. Utskifting av eldre barn på vippehusken gjentar seg.</p> <p>Etter en og en halv time blir barnet løftet av vippehusken av en ansatt.</p>			
B2 og A2	<p>En ansatt ser at et barn krabbe seg opp på snøhaugen, setter seg på rompa og skli ned snøhaugen. Samtidig som barnet sklir ned går den ansatte opp til</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ansatte fanger oppmerksom til barnet ved å si navnet til barnet oppmuntrende 	<ul style="list-style-type: none"> - initiativ fra en ansatt - motiverer andre barn og ansatte - tilrettelagt utemiljø 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogrollen - fysisk utemiljø

<p>toppen av snøhaugen. I det barnet snur seg rundt på magen, før det deretter stiller seg opp i krabbeposisjon for å skal reise seg får en øye på en ansatt opp på haugen. Den ansatte fanger oppmerksom til barnet ved å si navnet til barnet oppmuntrende, før det sklir ned haugen mens den laged lyder som er ikke definerte ord, men ordlyder. Barnet lyser opp i ansiktet når den ansatte kommer skliende ned</p>			
--	--	--	--

	haugen. Når den ansatte har kommet ned reiser barnet seg opp og forflytter seg videre.			
B3 og A3	Et barn var midt i uteområdet, da en ansatte oppmuntret til at den måtte komme til vedkommende å teste ut hinderløypen som den hadde laget sammen med noen eldre barn. Hinderløypen var laget av bildekk og melkekasser. Barnet tok deretter å gikk over isen, snublet, reiste seg opp igjen før det gikk til	<ul style="list-style-type: none"> - En ansatte oppmuntret - Hinderløypen var laget av bildekk og melkekasser - Når barnet kom til hinderløypen støttet, veiledet og oppmuntret den ansatte barnet gjennom deler av løypen - Barnet krabbet, gikk, balanserte og hoppet seg gjennom løypen 	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivt barn - Voksen initiativ - Grovmotorisk lek - Tilrettelegging i uteområdet 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogrollen - Grovmotorisk lek - Uteområdet

	<p>den ansatte. Når barnet kom til hinderløypen støttet, veiledet og oppmuntret den ansatte barnet gjennom deler av løypen. Barnet krabbet, gikk, balanserte og hoppet seg gjennom løypen. Den ansatte var tett tilgjengelig. Barnet oppsøkte momenter ved hinderløypen på egenhånd senere i utetiden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Den ansatte var tett tilgjengelig - Barnet oppsøkte derfor momenter ved hinderløypen på egenhånd senere i utetiden 		
B4 og A4	<p>Det står kabeltrommel i treverk i ulike høyder i et hjørne i uteområdet. Et eldre barn</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Det står kabeltrommel i treverk i ulike høyder i et hjørne i uteområdet 	<ul style="list-style-type: none"> - Tilrettelagt utemiljø - Løsmaterialer - Grovmotorisk lek - Støttende ansatt 	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogrolle - Grovmotorisk lek - Affordance

<p>tar med seg melkekasser og setter de på bakken slik at en kan gå i sirkel rundt, opp på kassene og tromlene. En toåring følger etter det eldre barnet. Det eldre barnet klatrer opp og beveger og begynner å gå rundt, toåringen følger etter. Krabber seg opp på en melkkasse og begynner å gå i rundt. En ansatt kommer bort til barna og gir ros og oppmuntrende ord for det de utøver.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - En toåring følger etter det eldre barnet - Krabber seg opp på en melk kasse og begynner å gå i rundt - En ansatt kommer bort til barna og gir ros og oppmuntrende ord for det de utøver. 		
---	--	--	--

4.2 Drøfting

Drøftingen vil ta for seg temaene pedagogrollen, fysisk utemiljø og grovmotorisk lek. Funnene drøftes i lys av relevant teori.

4.2.1 Pedagogrollen

Både rammeplanen for barnehagen (2017, s. 50) og Sando (2020, s. 38) viser til at ansatte skal legge til rett for, og være bevisst på, det fysiske utemiljøet og se mulighetene som kan gi et variert bevegelsesmiljø for toåringen. Rollen som ansatt blir fremhevet som viktig ut ifra alle observasjonene. Meld. St. 18 (2015-2016, s. 77) presiserer at hvilken kompetanse ansatte har påvirker hvordan de tilrettelegger utetiden. Hvordan ansatte var i møte med barn, hva de tilrettelagte for og i hvilken grad de var tilgjengelige for barn var noe ulikt i observasjonene. Meld. St. 18 (2015-2016, s. 77) konstaterer at de yngste barna har forutsetninger som krever høy voksentilknytning, fleksibilitet og individuell tilpasning. Forutsetningene må tilrettelegges slik at barna som er yngst skal oppleve utetiden som god. Kaarby og Tandberg (2019, s. 9) presiserer at hvordan ansatte er i utemiljøet og hvilken bevegelseslek de tilrettelegger for, påvirker de yngste barna sin utetid. Under de ulike observasjonene var det ulikt hvor mye de ansatte var tilstede og tilrettela for de enkelte barna. En observasjon viser at A3 er til stede og påvirker utemiljøet ved å tilrettelegge for nye forutsetninger i miljøet, som en hinderløype. A3 inviterer B3 til å utøve fysisk aktivitet i hinderløypen. Ansatte ga her barnet muligheten for utøvelse av grovmotorisk lek. I en annen situasjon der A1 setter B1 på vippehusken og går ifra, er det ikke høy voksentilknytning og heller ikke individuelt tilpasset aktivitet for B1. A1 var heller ikke tilgjengelig for barnet.

Meld. St. 18 (2015-2016, s. 77) går videre inn på at gruppestørrelsen påvirker i hvilken grad ansatte kan være tilknyttet til barn, og er dermed utslagsgivende for hvilken fysisk aktivitet barn får individuell oppfølging og tilpasning på. Det var flere barn i uteområdet, men A3 inviterte kun B3 til å teste ut hinderløypen. A3 sin tilstedeværelse var rettet mot B3 sin gjennomføring. Storli (2018, s. 359) presiserer at barn som er yngst har større behov for visuell kontakt av voksne. Dette gir større trygghet til barnets utfoldelse i leken. Med tanke på at det var et barn og en ansatt påvirket i stor grad hvor tett støtte den ansatte var overfor barnet. A3 bidro derfor til at B3 utføre kroppsligaktivitet i et utemiljø som er i endring (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 50). Voksentettheten hadde derfor virkning i den grad at barnet var mere aktivt og mestrer hinderløypen. En ansatt som tilrettelegger et utemiljø og er

tett tilgjengelig for enkelt barnet er vesentlig viktig for grovmotorisk kompetanseheving for toåringen. I denne situasjonen kunne A3 inkludert B3 i utformingen av hinderløypen. Hadde B3 vært med fra starten kunne B3 ha utviklet grovmotorisk kompetanse på bakgrunn av denne erfaringen.

Hagen (2015, s. 4) presiserer at ansatte skal kunne se mulighet i barnehagen sitt utemiljø sammen med barn. A2 ser mulighetene til B2 sin interesse og gjennomføring i samspill med miljøet. Når B2 ser muligheter i uteområdet og benytter seg av det, støttes det opp med A2 sin håndtering av hendelsen. Det er viktig at en ansatt støtter opp om den leken barnet utfører. Slik kan leken barnet utføres dyrkes og bli lagt vekt på. Det kan oppmuntre barnet i å utføre leken senere, for en får forståelse av at bevegelsen kan gjennomføres. Ansatte må la barn får muligheten til å få utforske utemiljøet på egenhånd (Krempig & Neergaard, 2022, s. 210). Noe A2 lar B2 få lov til ved å la det få utfordre seg i å komme seg opp på haugen og skli ned, før en tar del. Slik får barnet egentid og rom til utforsking av bevegelse imøte med miljøet på egenhånd.

Storli (2018, s. 359) skriver at ansatte må være oppmerksomme ved barns egenhåndterte lek. A2 følge med fra siden linjen hva som utspiller seg, som gir det muligheter til å få innsikt i leken til B2. Videre får A2 kunnskap i B2 sin grovmotoriske lek ved å observere fra side linjen. Det gir A2 grunnlag for tilretteleggingen og veiledningen av barnets grovmotoriske utvikling. A2 følger opp B2 sin interesse for snøhaugen, noe Krempig (2022, s. 175) presiserer at ansatte bør gjøre. A2 sin entusiasme i handlingsøyeblikket viser til bevissthet over hva egen deltagelse kan gi barnet. Røthle (2013, s. 140) går inn på at ansatte må være støttende og varsomme når en møter leken, samtidig må en kjennes sin besøkstid. Den grovmotoriske leken til B2 blir møtt av A2 ved å støtte det som ble utført i leken tidligere. Samtidig tar A2 del i leken og oppmuntrer når B2 holder på å reise seg opp. Hvordan A2 møter vintermiljøet med jubel beskriver ansatte sine holdninger (Krempig, 2022, s. 175). Slik blir B2 bevisst på at deres utførte aktivitet blir verdsatt av en ansatt (Lehn og Sivertsen, 2022, s. 26). Dette bidrar til at barnet kan få forståelse av at deres lek blir vektlagt og sett med entusiasme og glede. Noe som kan gi B2 positiv erfaringer med grovmotorisk aktivitet om vinteren (Lysklett og Bjørgen, 2018, s. 393). Ansatte har mulig mere forståelse om det å være i et utemiljø om vinteren (Krempig, 2022, s. 174). Når A2 utøver lik aktivitet som B2, støtter det B2 sin begynnende kompetanse for bevegelseslek i vintermiljøet. Krempig og Neergaard (2022, s. 210) skriver ansatte må ha oppmerksomheten rett mot barnets lek og være kroppslig

deltagende i lek. Ved at A2 er kroppslig aktiv imøte med barnet er gunstig siden det støtter leken og bidrar mulig til mere aktivitet. Ved å at A2 sier navnet til B2, får A2 oppmerksomhet en trenger for å gi bekreftelse gjennom bevegelse om at det barnet har utøvd kan utøves. Det bidrar til at barnet blir sett, rost og trygghet i det en utøvde. Ved å støtte barnets egenhåndterte grovmotoriske vinterlek bidrar positivt for barnets utvikling. Dette fordi en får gode erfaringer om det en utøver, som kan føre til at en oppsøker vinterelementer med glede og utforskning senere. Dette da uten noen forstyrrelser som gir barnet tiden det trenger. Når en ansatt deltar i leken, vil leken vare lengre da det kommer fler impulser inn i leken. Barnet får da ideer til videre lek, den ansatte motivere og engasjerer bare med å være til stede. Dette krever at det er nok ansatte tilgjengelig. Det kan være en utfordring å klare å gjennomføre utetiden med nok ansatte slik at aktiviteter kan tilpasses hvert enkelt barn. Det krever at de ansatte har fagkompetanse slik at de mulighetene for organisering av utetiden med de voksenressursene man har tilgjengelig.

Det er viktig å gi barna ulike erfaringer med friluftsliv gjennom hele året ifølge rammeplanen for barnehagen (2017, s. 52). Krempig (2022, s. 175) understreker viktigheten av at ansatte må være bevisste på hvilke vinteraktiviteter barna liker, og følge opp med utstyr som trengs for å gjennomføre disse lekene. Ansatte må kunne veilede og gi barna anledning til å utforske utemiljøets muligheter (Röthle, 2013, s. 140). Ansatte har ordnet en snøhaug i uteområdet og B2 får mulighet og tid til å leke på snøhaugen alene. Dette bidrar til erfaringer med vinterelementer. A2 observerer at B2 viser interesse for snøhaugen. Det gir grunnlag for at A2 veileder leken til B2, og gir B2 begynnende erfaringer om motorisk vinterlek. B2 ble oppmerksom på snøhaugen og krabbet opp på toppen. B2 prøvde å gå, men måtte tilslutt krabbe. B2 satte seg på rumpa og bevegde på hendene slik at det ble fart, og sa «klar, ferdig, gå». A2 sto ved siden av og observerte B2 sin utførelse av leken. Deretter deltok A2 i leken til B2 med å gå opp på snøhaugen og skli ned. Her støtter og oppmuntrer A2, B2 til å fortsette med vinteraktiviteten. De ansatte bør heller ikke overstyre barn sin lek som er egenstyrt (Krempig & Neergaard, 2022, s. 210). A2 fant her balansen i hvor deltakende og veiledende den skulle være i B2 sin lek. Ved at A2 hadde nødvendig fagkompetanse, møtte A2, B2 med sensitivitet og uten forstyrrelser.

Ansattes utetid skal ikke være en pause men inneholde pedagogisk arbeid (Storli, 2018, s. 358). Noe som A1 ikke utøver imøte med B1. Enkeltbarn kan streve med leken, imøte dem er der viktig at ansatte er tett på og følger opp (Lehn & Sivertsen, 2022, s. 28). Ved at ansatte får

innsikt i hvorfor barnet strever gir en mulighet for å tilrettelegge og inkludere (Lehn & Sivertsen, 2022, s. 28). A1 overstyrer B1 og plasserer B1 på vippehusken. Her har ikke A1 innsikt eller forståelse for hva det gir B1 i å sitte på vippehusken. A1 kunne tatt seg tiden til å observere barnet i møte med utemiljøet. Slik kunne A1 veiledet B1 inn i en kroppslig lek, istedenfor å kontrollere hva en skal gjøre. For at A1 skal kunne veiledet B1 i utetiden må det ha fagkunnskap (Hagen & Lysklett, 2013, s. 155). A1 kan ha fagkunnskap men den benyttes ikke overfor B1. Hagen og Lysklett (2013, s. 147) presiserer viktigheten av at toåringen ikke må bli undervurdert i hva den kan gjøre ute. A1 undervurderer mulig ikke B1, men ut ifra handlingene en gjør fører det til at barnet ikke får andre muligheter. A1 kunne introdusert og motivert B1 til å utøve kroppslig lek i utemiljøet (Kaarby & Tandberg, 2019, s. 9). Slik kunne barnet fått kunnskap på sikt om vinterlek.

I utøvingen av en slik utetid blir barnas ulike lekkompetanse og ferdigheter imøte med utemiljøet mere synlig (Hagen, 2015, s. 2). Uavhengig om B1 vil sitte på vippehusken, ble ikke B1 introdusert for andre muligheter for kroppslig lek. Når A1 forflytter seg, blir B1 sittende passiv lenge på vippehusken. Ansatte styrer her hva barnet kan og ikke kan gjøre. En utetid fylt med stillesittende aktiviteter gir ikke barnet noen form for grovmotorisk kunnskap, og det hemmer barnets erfaring og kroppslige utviklingsmuligheter. Barn som strever med leken, må introduseres for lekemuligheter som utvikler barnets grovmotorikk. Slik kan barnet få kunnskap som det kan benytte på egenhånd. I denne situasjonen gir ikke A1, B1 muligheten til utøving av frilek i vintermiljøet. For at barna skal få erfaringer med å være aktive i utemiljøet, skriver Myrstad og Sverdrup (2019, s. 9) at ansatt i barnehagen skal veilede barna til å oppholde seg og utforske området. For at det skal være mulig for de yngste barna, må ansatte i møte med lek være tilstedeværende og tilgjengelig (Myrstad & Sverdrup, 2019, s. 10). I observasjonen der A1 plasserer B1 på vippehusken og går i fra etter en stund, er ikke A1 tilgjengelig og tilstede for B1. Den ansatte er heller ikke støttende i situasjonen for å få barnet til å være mer aktiv og utforskende. A1 forlater B1 på vippehusken og gikk til en annen situasjon. Etter det ble det færre ansatte i utetiden enn ved de andre observasjonene mine. Noe som førte til at voksentettheten til toåringen ble redusert, da det ble flere barn å ha oversikt over. Men allikevel kunne A1 løftet ned B1 fra vippehusken. Slik kunne B1 utfoldet seg sammen med andre barn.

Lehn og Sivertsen (2022, s. 35) påpeker viktigheten av at utemiljøet er tilrettelagt med løsmaterialer som bidrar til grovmotorisk lek. De ansatte i barnehagen har lagt til rette for at

barna kan utøve lek med løsmateriale ved å blant annet ha melkekasser tilgjengelig. B4 følger etter et eldre barn som finner frem melkekasser. Begge barna benytter melkekassene som hinder i samspill med kabeltromlene. Kabeltromlene er plassert i uterommet av ansatte tidligere. Ved at løsmaterialet er tilgjengelig og rommet er tilrettelagt, oppmuntres barna til motorisk lek og utforskning på egenhånd uten at de voksne trenger å lede leken. A4 ser at barna leker og støtter opp leken med oppmuntrende kommentarer om den leken som utfolder seg. Her ser en nytteverdien av uterommet som den tredje pedagogen imøte med barns motoriske lek. Ved at ansatte har tilrettelagt impulser i utemiljøet bidrar til at barna utforsker miljøets muligheter i samspill med kroppen. Slik påvirker ansatte barnas utetid med bevisste grep i utformingen av hva utemiljøet tilbyr. Der B4 balanserer på melkekasser og kabeltromler, opptrer A4 sensitivt og bruker sin pedagogiske kompetanse imøte med leken (Øksnes & Sundsdal, 2018, s. 109). A4 blir oppmerksom på leken som foregår og går bort og støtter ved å sette ord på det som utspiller seg i leken. A4 sine støttende kommentarer beskriver hva som skjer i leken overfor barna. Dette beriker leken og barnet blir motivert til å fortsett og utforske leken.

4.2.2 Fysisk utemiljø

Hvordan barna tilbringer tiden i uteområdet er noe ulikt. Med å være mye ute om vinteren gis det større muligheter for å tilvenne seg miljøet (Krempig, 2022, s. 175). Noe som er viktig for at en skal greie å utøve grovmotorisk lek i et vintermiljøet (Ulvund, 2011, s. 15). Den kroppslige leken som B2, B3 og B4 utøver er ulik, sidene de utfører det med uteelementer som har forskjellige egenskaper. B2 bruker snøhaugen og klatrer opp og skli den av den. B3 beveger seg over isen før det deretter forflytter seg gjennom hinderløypen. B4 balanserer og forflytter seg på kabeltromler og melkekasser. Leken de utøver i miljøet er uansett like viktig og god for deres motoriske utvikling (Hagen & Lysklett, 2013, s. 146). Som individer løser barna hvordan de må bevege kroppen sin i ulikt i møte med vintermiljøet. B2, B3 og B4 får her begynnende kunnskap om egen kroppskontroll i hvordan de kan bevege seg i miljøet (Hagen & Lysklett, 2013, s. 148). Utfordringen B2 møtte med snøhaugen var at først prøvde B2 å gå på føttene. Da ramlet barnet for snøen var glatt, og tok seg oppover snøhaugen med å krabbe. B3 måtte gå på isen for komme seg til hinderløypen. Barnet falt på isen, steg opp og skjønte så at farten måtte bli lavere for å kunne bevege seg videre. Da B4 gikk på kabeltromlene og melkekassene, ble underlaget ujevnt og barnet ble bevisst på at farten måtte senkes for å komme gjennom løypa. Det var også utfordrende å holde balansen da utformingen av løypa var slik at melkekassene var lave og kabeltromlene høye. Alle disse

aktivitetene krever koordinasjon, og dette får de muligheter til å utvikle i møte med vinteraktivitetene. Noe som totalt sett er svært gunstig for hvordan dem møter og utøver i vintermiljøet senere. Ved utøvelse i vintermiljøet flere ganger gir dem dermed kroppskontroll (Hagen & Lysklett, 2013, s. 157). Hvordan B2, B3 og B4 utøver kroppslig bevegelseslek er da påvirket av utemiljøet (Sando, 2020, s. 38). Den grovmotoriske leken barna utøver på ulike måter, skjer også ved elementer som er tilrettelagt av ansatte i området.

Ansatte hadde ordnet en snøhaug i det åpne området og B2 var kroppslig aktiv ved å klatre opp og ake ned snøhaugen (Sando, 2020, s. 45). Snø, som element gir barnet kroppslig kunnskap i møte med leken. Det vil si at B2 utviklet sin egen grovmotoriske kompetanse på bakgrunn av snøen og tilretteleggingen med snøhaugen i uteområdet (Storli, 2018, s. 346; Sääkslahti & Niemistö, 2021, sitert i Krempig, 2022, s. 172). Hvilke kroppslige erfaringer B2 hadde fra før påvirket hvordan en møte og utøvde imøte med snøhaugen (Holle, 1976, sitert i Berg, 2011, s. 14).

A3 så muligheter i det fysiske utemiljøet og påvirker det ved å lage en hinderløype. A3 påvirket utemiljøet med å tilføre en hinderløype som er fleksibel viser til at en greide å se utemiljøet som den tredje pedagogen (Haarseth, 2020, s. 159). Det vil si at gjennom å tilføre uteområdet en hinderløype, påvirket den ansatte den pedagogiske praksisen ved å skape endringsmomenter ute, som igjen da påvirket barns fysiske aktivitet (Hagen, 2015, s. 3). Når ansatte tilrettelegger for kroppslig lek i utemiljøet, gir det barnet mulighet til å utfolde seg i varierte aktivitet på egenhånd. Dette stimulerer barns grovmotoriske utvikling. A3 tilrettela og introduserte B3 for nye affordance i utemiljøet. Dette påvirket hvordan B3 tok nytter av miljøet i hendelsesutløpet og gjentok aktiviteten senere i utetiden. B3 ble invitert av A3 til å komme å teste ut hinderløypen, og da måtte B3 bevege seg over glattisen til hinderløypen blant trærne. B3 må her konsentrere seg om hvordan en skal gå over glattisen som er i nedoverbakke. B3 snubler på isen, noe som gir forståelse av at farten må senkes når en skal gå, og at en må være bevisst på hvor en setter foten (Sando, 2020, s. 45).

Påstanden om at store lekeapparater bidrar i liten grad til fysisk lek, kan støttes med tanke på B1 i vippehusken (Olsen mfl., 2013, sitert Sando, 2020, s. 45). A1 tilrettelegger i liten grad til bevegelseslek for B1 i vintermiljøet (Kaarby & Tandberg, 2019, s. 10). B1 har på seg en del klær for ikke å fryse, noe en må ha da det er kuldegrader (Myrstad & Sverdrup, 2018, sitert i Krempig, 2022, s. 171). Det gjør at bevegeligheten begrenses, men allikevel kunne B1 hvert

mere grovmotorisk aktiv i vintermiljøet. Hadde B1 blitt tatt ned av vippehusken tidligere, kunne det fått utfoldet seg i vintermiljøet (Krempig, 2022, s. 169). Slik kunne B1 fått kunnskap om miljøet i møte med en selv, og dannet kompetanse om vinterelementer. Dette ved å utforske vinterområdet på egenhånd (Kaarby & Tandberg, 2019, s. 11). Situasjonen var i stor grad et resultat av lite bemanning i denne utetiden, og gav ikke B1 erfaringer med grovmotorisk lek i vintermiljøet.

Gjennom deres utøvelse ser en at de greier å benytte ulike affordance miljøet tilbyr, og nytteverdier av dem med bruk av grovmotorisk lek (Fjørtoft, 2022, s. 222). Affordance momentene som snøhaugen som B2 og A2 møter på, og kabeltromlene som B4 og A4 møter på er påvirket av de ansatte. De ansatte har tilrettelagt for store fysiske lekeelementer i ulike deler i utemiljøet. Disse lekeelementene bidrar til ulik type lek, deriblant grovmotorisk lek (Storli, 2018, s. 353). Vintermiljøet kunne vært bedre utnyttet og tilrettelagt for toåringene i barnehagen. Det kunne vært flere vinteraktiviteter som gav varierte grovmotoriske erfaringer for toåringene. Som for eksempel flere snøhauger og bruk av det åpne området som var dekt med is.

4.2.3 Grovmotorisk lek

De motoriske forutsetningene og evnene for barna i observasjonene er ulike, da de er forskjellige individer med ulike bakgrunn og erfaringer (Moser & Storli, 2014, sitert i Storli, 2018, s. 356). Det gjør allikevel at B1, B2, B3 og B4 har muligheter for å utfolde seg i motorisk lek i utetiden i et vintermiljø.

B1 får i liten grad kunnskap og grovmotorisk utvikling ved å sitte på vippehusken i en og en halv time. Øksnes og Sundsdal (2018, s. 108) går inn på at for at leken skal skje må en ha kunnskap om hvordan en kan utøve leken. Kunnskapen kunne A1 gitt barnet i utøvelse med vintermiljøet. Om ikke A1 hadde mulighet til å utøve lek i samspill med B1 kunne det løftet det av vippehusken tidligere. Slik kunne B1 fått kunnskap med grovmotorisk lek ved å observere og følge med jevnaldrende eller eldre barn, som utøver lek (Øksnes & Sundsdal, 2018, s. 108). På bakgrunn av dette kunne B1 dannet seg erfaringer som bidrar til egen fantasi lek på sikt (Jonsson & Samuelsson, 2018, s. 85). Det er viktig å få kunnskap om leken siden den påvirkes både av indre og ytre motivasjon, samtidig benyttes leken for toåringen til utarbeiding av identitet (Lillemyr, 2011, s. 73; Lillemyr, 2020, s. 160). Hvilken

kunnskap B1 får mulighet til å tilegne seg påvirker en ikke bare i handlingsøyeblikket, men også senere.

Når B3 går over isen til A3, har B3 en bestemt handling som å gå på isen (Haugen & Moser, 2022, s. 25). B3 får da egen erfaring med motorisk kompetanse i møte med underlaget. Med hensyn til det å gå og ramle på isen finner B3 ut hvordan en skal utøve kontroll over bevegelsene (Haugen & Moser, 2022, s. 25). Ansatte kan utnytte isen til å legge til rette for flere aktiviteter som stimulerer motorisk kompetanse. Barna kan aktiviseres ved å eksempelvis krabbe, hoppe, rulle og plukke opp gjenstander på isen. Sanserfaringene bidrar til hjernens utvikling, og danne grunnlag for stadig bedre motorisk kontroll. Store muskelgrupper blir brukt når B3 går og reiser seg etter å ha ramlet på isen (Haugen & Moser, 2022, s. 28). Også B2 bruker muskelgrupper ved forflytning for å komme seg opp og ned fra snøhaugen. Dette er kjente bevegelser som her utføres i et vintermiljø, her blir aktivitetene tilrettelagt av ansatte for å gi barna kompetanseheving i grovmotorisk lek.

Når B3 og B4 beveger seg fra de ulike momentene og hindrene, har de en tidligere motorisk forflytningskompetanse som de benytter (Haugen & Moser, 2022, s. 29). De kan å gå, og må nå derfor gå fremover på elementer for å utøve den grovmotoriske leken. I utøvelsen får ansatte et innblikk av at barna har god erfaring med å gå, men at barna, over tid, kan bli bedre på å gå på andre elementer som ikke er like faste som bakken (Ulvund, 2011, s. 16). Ut ifra elementene i miljø måtte barna løse hvordan de skulle utføre det å gå på dette underlaget. I samhandling med egne evner og kunnskaper måtte de gå på en annen måte for å forflytte (Berg, 2018, s. 23). B3 og B4 går og hopper seg gjennom kasser og er da noe ustø. Både B3 og B4 øver da på balansen i en dynamisk bevegelse (Haugen & Moser, 2022, s. 29). Den motoriske leken som finner sted hos både B3 og B4 er god, for de lærer og gjentar hvordan de kan forflytte seg i miljøet. Ved å gjenta samme bevegelse men på ulike måter, gjør at den blir permanent på sikt (Schmidt & Lee, 2014, sitert i Haugen & Moser, 2022, s. 25). Ved at ansatte har kunnskap om barnas utviklingstrinn, gir det muligheter for å tilføre stadig nye affordance i utemiljøet. Barnas nåværende kompetanse bør legge føringer for hvilke grovmotoriske aktiviteter ansatte legger til rette for.

5.0 Konklusjon

Gjennom prosjektet har jeg belyst toåringens forutsetninger for å utvikle grovmotoriske ferdigheter gjennom lek i utemiljøet. Prosjektet viser at støttende ansatte som er bevisst på sin

egne rolle og er deltakende i leken, er med å fremme toåringens grovmotoriske ferdigheter. For at toåringen skal være i grovmotorisk lek, må ansatte tilrettelegge og utnytte seg av utemiljøet. Slik kan toåringen greie å utøve leken på egenhånd etterhvert. For at dette skal være mulig må ansatte være tilstede og tilgjengelig for toåringen. Prosjektet viser også det jeg selv har observert når jeg har jobbet i barnehage, at det er rom for bedre tilrettelegging og tettere og mer støttende oppfølging for toåringen.

6.0 Referanseliste

- Berg, A. (2018). *Motorikk, lek og læring 2*. Info vest forlag.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger. (Red.) *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2. utg., s. 15- 51). Cappelen Damm Akademisk.
- Bjørgen, K. & Lysklett, O. B. (2022). *Gøy på ski*. Gyldendal.
- Frønes, M. H. (2019). *Den observerende barnehagelæreren*. Fagbokforlaget.
- Fjørtoft, I. (2022). Læring i kontekst: omgivelsenes betydning for læring av bevegelser. I I. Kvikstad (Red.), *Motorikk i et didaktisk perspektiv* (2. utg., s. 218-234). Gyldendal.
- Gibson, J. J. (2015). *The Ecological Approach to Visual Perception*. Taylor & Francis.
- Haarseth, M. (2020). Den nye voksenrollen. I E. B. Sandseter & R. Storli (Red.), *Barnehagens fysiske inne- og utemiljø: Inspirasjon til lek* (s. 153-161). Universitetsforlaget.
- Hagen, T. L. (2015). Hvilken innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet. *Nordisk barnehageforskning*, 10. <https://doi.org/10.7577/nbf.1430>
- Hagen, T. L. & Lysklett, O. B. (2013). Små barn i uterommet. I S. Haugen, G. Løkken & M. Röthle (Red.), *Småbarns pedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg., s. 142-157). Cappelen Damm Akademisk.
- Haugen, T. & Moser, T. (2022). Hva er motorikk? I I. Kvikstad (Red.), *Motorikk i et didaktisk perspektiv* (2. utg., s. 19-36). Gyldendal.
- Jonsson, A. & Samuelsson, I. P. (2018). Lek, læring og utvikling, hånd i hånd i arbeid med de yngste barna? I A. Jonsson & I. P. Samuelsson (Red.), *Barnehagens yngste barn: Perspektiver på omsorg, lek og læring* (s. 79-88). Fagbokforlaget.
- Kallestad, J. H. & Ødegaard, E. E. (2013). Childrens` s activities in Norwegian kindergartens. Part 1: an overall picture. *Cultural-Historical Psychology*, 9(4), 74-82. https://hvlopen.brage.unit.no/hvlopen-xmlui/bitstream/handle/11250/2481381/kip_2013_4_kallestad.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Krempig, I. W. (2022). Vinter i barnehagen. I H. Neergaard & I. W. Krempig (Red.), *Barnehagens friluftsliv* (s. 165-181). Cappelen Damm Akademisk.

- Krempig, I. W. & Neergaard, H. (2022). Friluftslivets sti mot livsmestring, helse og danning. I H. Neergaard & I. W. Krempig (Red.), *Barnehagens friluftsliv* (s. 202-214). Cappelen Damm Akademisk.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervjuet* (3. utg.). Gyldendal.
- Kaarby, K. M. E. & Tandberg, C. (2019). Ute er de, men hva gjør barn under tre år ute i barnehagen? *Nordisk barnehageforskning*, 18.
<https://doi.org/10.7577/nbf.2626>
- Lehn, E. W. & Sivertsen, A. S. (2022). *Barnehagens betydning for livsmestring*. Fagbokforlaget.
- Lillemyr, O. F. (2011). *Lek – opplevelse – læring: I barnehage og skole* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Lillemyr, O. F. (2020). *Lek på alvor* (3. utg.). Universitetsforlaget.
- Loftesnes, J. M., Sanderud, J. R. & Vikene, O. L. (2022). ETA som didaktisk modell i kroppsøving. I I. Kvikstad (Red.), *Motorikk i et didaktisk perspektiv* (2. utg., s. 235-260). Gyldendal.
- Lysklett, O. B. & Bjørgen, K. (2018). Barns bevegelseslek i snø og is. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg., s. 374-394). Gyldendal.
- Meld. St. 18 (2015-2016). *Friluftsliv: Natur som kilde til helse og livskvalitet*. Klima- og miljødepartementet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20152016/id2479100/>
- Myrstad, A. M. & Sverdrup, T. (2019). De yngste barna som vegfarere i barnehagen. *Nordisk barnehageforskning*, 18.
<https://doi.org/10.7577/nbf.2622>
- Mårtensson, F. (2013). Vägledande miljödimensioner för barns utomhuslek. *Socialmedicinsk tidsskrift*, 90 (4), 502-509.
- Neergaard, H. (2022). Friluftslivspraksis i barnehagen. I H. Neergaard & I. W. Krempig (Red.), *Barnehagens friluftsliv* (s. 17-32). Cappelen Damm Akademisk.
- Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015). *Från stoff till studie: Om analysarbete i kvalitativ forskning*. Studentlitteratur.
- Röthle, M. (2013). Møtet med de lekende barna. I S. Haugen, G. Løkken & M. Röthle (Red.), *Småbarns pedagogikk: Fenomenologiske og estetiske tilnærminger* (2. utg., s. 121-141). Cappelen Damm Akademisk.

- Sando, O. J. (2020). Fysisk miljø, trivsel og fysisk aktivitet i barnehagen. I E. B. Sandseter & R. Storli (Red.), *Barnehagens fysiske inne- og utemiljø: Inspirasjon til lek* (s. 37-46). Universitetsforlaget.
- Sandseter, E. B. H. (2020). Prosjektet EnCompetence: Bakgrunn, metode og hovedresultater. I E. B. Sandseter & R. Storli (Red.), *Barnehagens fysiske inne- og utemiljø: Inspirasjon til lek* (s. 15-35). Universitetsforlaget.
- Storli, R. (2018). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg., s. 345-362). Gyldendal.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse; En innføring i kvalitative metoder* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder; I praksis* (4. utg.). Gyldendal.
- Ulvund, S. E. (2011). *Forstå barnet ditt: 2-5 år*. Cappelen Damm
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*.
<https://www.udir.no/contentassets/5d0f4d947b244cfe90be8e6d475ba1b4/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>
- Van der Meer, A. (2018). Tidlig utvikling hos de minste barna i alderen 0-1 år. I E. B. H. Sandseter, T. L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3. utg., s. 164-183). Gyldendal Akademisk.
- Ward, D., Hales, D., Haverly, K., Marks, J., Benjamin, S., Ball, S., & Trost, S. (2008). An instrument to assess the obesogenic environment of child care centers. *American journal of health behavior*, 32(4), 380-386.
<https://doi.org/10.5993/AJHB.32.4.5>
- Øksnes, M. & Sundsdal, E. (2018). *Lekelyst i barnehagen; Å fremme lekens egenverdi*. Cappelen Damm Akademisk.

7.0 Vedlegg

7.1 Vedlegg 1

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Hvordan leker 2 åringen i utemiljøet om vinteren?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å danne kunnskap om 2 åringens utetid i barnehagen. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Jeg heter Haldis Kosmo Hegland og er bachelorstudent ved Dronning Mauds Minne høgskole i Trondheim. Jeg tar bachelor med vekt på natur og friluftsliv. Tema for bacheloroppgaven er barns grovmotoriske utelek. Problemstillingen i prosjektet er «hvordan tilrettelegger ansatte for grovmotorisk utelek for 2 åringen, i barnehagen uteområde om vinteren». Formålet med prosjektet er å skaffe meg innsikt i hvordan ansatte jobber med at 2 åringen er i grovmotorisk utelek om vinteren. Dette er en bachelor oppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du blir spurt siden du er ansatt i en barnehagen som vektlegger friluftsliv. Utvalget ansatte er trukket på bakgrunn av at 2 åringens utetid om vinteren blir mulig formet etter ansattes kompetanse og evner. Ansatte blir derfor en viktig aktør i mine observasjoner overfor å danne meg materialet om 2 åringens grovmotoriske utelek.

Jeg ringte og presenterte først prosjektet til barnehagens daglige leder.

Hva innebærer det for deg å delta?

Jeg skal benytte meg av observasjon som metode. Først i prosjektet skal jeg kartlegge utemiljøet, uten barn og ansatte tilstede. Deretter skal jeg observere hvordan ansatte og barn er i utemiljøet i barnehagen. Jeg skal registrere opplysningene ved å være fysisk til stede i tre dager å observerer, samtidig som jeg noterer ned stikkord. Disse stikkordene skal jeg videre

fylle ut på min pc, som da blir mitt materiale for prosjektet. PC-en min har jeg passord på så materialet er låst inne. Siden barna skal være deltagende i prosjektet så kan foresatte kontakte meg på forhånd for å få opplysninger.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Det er kun jeg student, Haldis Kosmo Hegland som vi ha tilgang til dine personopplysninger.

- Person opplysninger som mail-adresse er innlåst, slik at ingen uvedkommende får tilgang på det. Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.
- Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes individuelt i publikasjonen, men mulig som gruppe. Informasjon som blir publisert om gruppen er deres utøvelse i utemiljøet.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 23.05.2024. Dine opplysninger og samtykkeskjema, vil bli slettet når bachelorprosjektet er vurdert og avsluttet.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Dronning Mauds Minne høyskole har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Dronning Mauds Minne høyskole for barnehagelærerutdanning ved student Haldis Kosmo Hegland, e-post: halheg@hotmail.no og tlf: 95223972. Veileder Karin Oddbjørg Kippe, e-post: kok@dmmh.no og Kristine Tyldum Lefstad, e-post: ktl@dmmh.no
- Vårt personvernombudet: Sam Akol Kasimba, e-post: personvern@dmmh.no, tlf: 73805219

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Epost: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Veileder:

Karin Oddbjørg Kippe

Kristine Tyldum Lefstad

Student:

Haldis Kosmo Hegland

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Hvordan leker 2 åringen i utemiljøet om vinteren*», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i observasjonen

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

7.2 Vedlegg 2

 Norsk ▾ Haldis Kosmo Hegland ▾

[Meldeskjema](#) / [Hvordan leker 2 åringen i utemiljøet om vinteren](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut 27.01.2024 ▾

Referansenummer 683476	Vurderingstype Automatisk ⓘ	Dato 27.01.2024
----------------------------------	---------------------------------------	---------------------------

Tittel
Hvordan leker 2 åringen i utemiljøet om vinteren

Behandlingsansvarlig institusjon
Dronning Mauds Minne – Høgskole for barnehagelærerutdanning / Seksjon for natur og miljølære

Prosjektansvarlig
Karin Oddbjørg Kippe

Student
Haldis Kosmo Hegland

Prosjektperiode
29.01.2024 - 23.05.2024

Kategorier personopplysninger
Alminnelige

Lovlig grunnlag
Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 23.05.2024.

[Meldeskjema](#) ↗

Grunnlag for automatisk vurdering

Meldeskjemaet har fått en automatisk vurdering. Det vil si at vurderingen er foretatt maskinelt, basert på informasjonen som er fylt inn i meldeskjemaet. Kun behandling av personopplysninger med lav personvernulempe og risiko får automatisk vurdering. Sentrale kriterier er:

- De registrerte er over 15 år
- Behandlingen omfatter ikke særlige kategorier personopplysninger;
 - Rasemessig eller etnisk opprinnelse
 - Politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning
 - Fagforeningsmedlemskap
 - Genetiske data
 - Biometriske data for å entydig identifisere et individ
 - Helseopplysninger
 - Seksuelle forhold eller seksuell orientering
- Behandlingen omfatter ikke opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser
- Personopplysningene skal ikke behandles utenfor EU/EØS-området, og ingen som befinner seg utenfor EU/EØS skal ha tilgang til personopplysningene
- De registrerte mottar informasjon på forhånd om behandlingen av personopplysningene.

Informasjon til de registrerte (utvalgene) om behandlingen må inneholde

- Den behandlingsansvarliges identitet og kontaktopplysninger
- Kontaktopplysninger til personvernombudet (hvis relevant)
- Formålet med behandlingen av personopplysningene
- Det vitenskapelige formålet (formålet med studien)
- Det lovlige grunnlaget for behandlingen av personopplysningene
- Hvilke personopplysninger som vil bli behandlet, og hvordan de samles inn, eller hvor de hentes fra
- Hvem som vil få tilgang til personopplysningene (kategorier mottakere)
- Hvor lenge personopplysningene vil bli behandlet
- Retten til å trekke samtykket tilbake og øvrige rettigheter

Vi anbefaler å bruke vår [mal til informasjonsskriv](#).

Informasjonssikkerhet

Du må behandle personopplysningene i tråd med retningslinjene for informasjonssikkerhet og lagringsguider ved behandlingsansvarlig institusjon. Institusjonen er ansvarlig for at vilkårene for personvernforordningen artikkel 5.1. d) riktighet, 5. 1. f) integritet og konfidensialitet, og 32 sikkerhet er oppfylt.

7.3 Vedlegg 3

Kartlegging:

- Hvordan er uterommet?

Svar:

- Hva leker barn på ulike steder i rommet?

Svar:

- Hvilken naturlig vegetasjon er i uteområdet og hvordan bruker barn området med vegetasjon?

Svar:

- Hvor mange barn og ansatte er det på avdelingen?

Svar:

- Vær- og føreforhold i uterommet (snø, slaps, is, sørpe)?

Svar:

- Hvordan oppdager og handler barna og ansatte i uterommet?

Svar:

Registrering:

Ansatte forflytter seg mellom momenter	
Ansatte igangsetter og er deltagende i grov motorisk lek sammen med barna	
Ansatte igangsetter, men er ikke deltagende i grov motorisk lek med barna	
Barna forflytter seg mellom momenter	
Barna løper	
Barna krabber	
Barna ruller	
Barna sklir	
Barna graver i snøen med spade	
Barna hopper	
Barna løfter eller drar med seg noe	
Barn bruker løsmaterialer	

Annet grov motorisk lek	
Annet	

Stikkord og notat:

Spørsmål til praksis: